

Oponentský posudek bakalářské práce

Pavly Bartesové

Výskyt plcha velkého ve vybrané části Národního parku Podyjí

práce byla podána na katedře zoologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci 15. dubna 2024

Posuzovaná bakalářská práce Pavly Bartesové je zpracována v českém jazyce a má rozsah 36 stran. Je standardní způsobem členěna a formálně odpovídá příslušnému typu odborného sdělení.

V úvodu se práce na třech stranách zabývá základními popisnými údaji o sledovaném druhu, jeho ekologickými nároky, faktory způsobujícími ohrožení druhu a možnými metodami sběru dat o něm. Uvedeno je také současné známé rozšíření v ČR. Dále jsou v kapitole 2 na několika řádcích stručně a jasně vymezeny cíle práce.

V kapitole Metodika se autorka opětovně krátce věnuje popisu zkoumaného druhu. Následně je poměrně podrobně popsáno studované území, zejména charakteristiky jeho lesních biotopů. Poměrně podrobně a srozumitelně je zde popsána také metodika sběru dat v terénu.

V kapitole Výsledky jsou tabulkově i graficky představeny výsledky vlastního terénního průzkumu a jejich základní analýza.

V kapitole Diskuze jsou krátce diskutovány možné metodické komplikace vlastních pozorování. Dále je uvedeno srovnání s dřívějšími nálezy ve studovaném území, a rozsáhleji je pak diskutováno srovnání s metodicky obdobnými pracemi a také odhadnuté parametry hustoty populace.

Pozitiva práce

Předložená práce má jasný metodický záměr. Rozvíjí použití v ČR již zavedené a ověřené metodiky sledování cílového druhu, což autorce umožnilo i při poměrně krátkém terénním výzkumu nasbírat použitelná data, která je možné i kvantitativně vyhodnotit. Oceňuji jak vlastní fyzické nasazení při práci v terénu, tak zejména vhodné využití mobilní aplikace a následnou analýzu záznamů v prostředí GIS. Z diskuse výsledků je vidět, že se autorka zamýšlela nad metodickými omezeními přístupu a snažila se vyrovnat s technickými nesnázemi, které byly dány špatným pokrytím sledovaného území signálem GPS. Zvolené řešení považuji za adekvátní možností a oceňuji snahu autorky o smysluplnou interpretaci dat i v případech, kdy došlo ke zmíněným technickým potížím.

Nedostatky a náměty na možná zlepšení

Práce obsahuje různé drobné faktické chyby, které vycházejí ze špatné interpretace studované literatury. Hned v 1. odstavci úvodu je zmatečně komentováno zařazení jednotlivých druhů plchů do kategorií ohrožení. Zjevně jsou zde plši kategorizováni dle vyhlášky 395/1992 (seznam zvláště chráněných druhů živočichů ve smyslu zákona 114/92), ovšem v textu je uvedeno, že jde o kategorizaci dle Červeného seznamu (cf. Anděra & Hanzal 2017), který se zmíněnou vyhláškou nesesouví a plchy zařazuje do jiných kategorií. Dále na str. 10 v posledním odstavci je zmínka, že plch vyhledává vysoko kalorickou stravu, neboť nemá tlusté střevo. V citované práci Vekhník (2022) je ovšem uvedeno, že postrádá střevo slepé, což pochopitelně omezuje schopnost zpracování obtížně stravitelných rostlinných částí, chyba tedy nejspíše vznikla špatným překladem slova *caecum*. Na str. 14 je pak v popisu území uvedeno, že NP Podyjí je v ČR nejmladší národní park, což neplatí již od vyhlášení NP České Švýcarsko, tedy od roku 2000 – zde patrně autorka vycházela z neaktuálního pramenu, který ale není citován. Obecně by bylo vhodné věnovat více pozornosti původním zdrojům informací, nebo případně nepodstatné údaje vynechat. Domnívám se, že snad až na zařazení sledovaného druhu do kategorie ochrany jsou všechny výše uvedené příklady pro vlastní obsah práce irelevantní, a pouze zatěžují text zbytečnými chybami.

Poněkud nadbytečně působí i některé další pasáže v úvodu a metodice práce. Příkladem může být „ohrožení lovem“ zmiňované ve druhém odstavci úvodu, které je snad platné pro některé jihoevropské státy, ale nikoli pro území ČR. Dále pak rozsáhlý text na str. 16 a 17 Metodiky, který

detailně popisuje charakteristiky lesů na území NP – ten se sice k obsahu práce vztahuje, ale jeho délka a podrobnost je neadekvátně rozsáhlá v poměru k celkovému objemu textu studie. Navíc opět některé pasáže (1. a 2. odstavec podkapitoly Studovaná oblast) postrádají citaci zdroje. Přitom např. zmiňované výškové členění lesa není běžně uváděným údajem a bylo by asi vhodné zdroj citovat.

Naopak jako spíše nedostatečné hodnotím vysvětlení odhadu vzdálenosti vokalizujících plchů od pozorovatele v terénu. Záznam byl prováděn kliknutím do aplikace, ale vlastní subjektivní odhad vzdálenosti od trasy není nijak komentován. Přitom jde o věc netriviální – z vlastní zkušenosti z práce touto metodou vím, že orientace v nočním lesním porostu a odhad vzdálenosti závisí především na zkušenosti pozorovatele, ale i na objektivních faktorech, např. na struktuře porostu, nebo na poloze plcha, tedy zda se ozývá směrem k pozorovateli, nebo směrem opačným, zde je v klidu nebo v pohybu, atd. Domnívám se, že tato část metodiky by měla být vysvětlena i diskutována podrobněji, protože zásadně ovlivňuje jeden z hlavních výsledků, což je odhad hustoty populace.

Dalším nedostatkem je podle mého názoru srovnání vlastních výsledků o distribuci plcha pouze s údaji z databáze NDOP. V současnosti je sice tato databáze považována ve faunistice obecně za zdroj velice důležitý, ale jeho obsah má jistě stále své limity. Další konkrétní údaje a zejména obecnější komentáře k výskytu druhu ve studovaném území lze najít v publikovaných studiích (např. REITER A., HANÁK V., BENDA P. & OBUCH J. (1997): Savci Národního parku Podyjí. *Lynx*, n. s. 28: 5–141.; REITER G., REITER A. & JERABEK M., 2012: Übersicht über die Kleinsäuger in den Nationalparks Thayatal und Podyjí. *Thayensia*, 9: 95–104.), případně také v záznamech regionálních institucí (Správa NP Podyjí, Jihomoravské muzeum ve Znojmě).

Absence komunikace na lokální úrovni je dle mého názoru asi největším nedostatkem předložené práce, resp. přístupu autorky. Považuji za poměrně závažnou chybu, že autorka neprojednala svůj bakalářský projekt na Správě NP Podyjí. Tím bohužel došlo i k tomu, že část vymezených transektů vede mimo veřejně přístupné komunikace v klidovém území NP. Nedomnívám se, že by autorka danou metodikou v chráněném území cokoli poškodila, ale formálně je takový postup chybný a nepřijatelný. Pokud by tento zajímavý projekt měl dále pokračovat např. sběrem dat pro diplomovou práci, což by jistě bylo pro poznání aktuálního rozšíření plcha velkého v NP Podyjí přínosné, bude nezbytné komunikaci se Správou NP Podyjí navázat a požádat o potřebnou výjimku z ochranných podmínek.

K případnému pokračování projektu v budoucnu bych měl i návrhy či doporučení obsahová. Souhlasím s autorkou, že by bylo zajímavé prověřit transekty opakovaně, aby se snížil vliv náhodných faktorů při jejich vzájemném srovnávání a odhadu početnosti plchů. Cenné by bylo také rozšíření zkoumané plochy mimo NP Podyjí dále proti proudu Dyje, do oblasti Vranovské přehrady. Z této části středního Podyjí mimo bezprostřední kontakt s územím NP totiž výskyt plcha velkého není dosud spolehlivě potvrzen a bylo by jistě zajímavé ověřit, zda a případně v jaké početnosti se zde reálně vyskytuje. K diskutovanému vlivu složení lesních porostů (doubravy X bučiny) by jistě přineslo zajímavé informace přímé porovnání těchto biotopů na území NP Podyjí, neboť oba se zde vyskytují v dostatečné ploše.

Celkově hodnotím předloženou práci jako zajímavý příspěvek k poznání jednoho z typických savců druhů Národního parku Podyjí. Z hlediska vlastního výkonu studentky je práce podle mého názoru dostatečně obsáhlá a kvalitní. Práci proto **doporučuji k obhajobě potřebné pro získání titulu bakalář (Bc.)**. S ohledem na výše uvedené kritické poznámky ovšem navrhuji pro hodnocení práce pouze klasifikační stupeň D.

Ve Znojmě 22. 5. 2024

RNDr. Antonín Reiter, Ph. D.